ЯКІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І., Кострікова Ю.А., Талаш В.В., Ткаченко Л.А.

Полтавський державний медичний університет

Стаття висвітлює основні аспекти взаємодії між викладачем і здобувачами вищої медичної освіти, шляхи, перспективи й напрями їх удосконалення.

Ключові слова: викладач, здобувач вищої освіти, ефективність навчання.

The article highlights the main aspects of interaction between teachers and students of higher medical education, ways, prospects and directions of their improvement.

Key words: teacher, higher education seeker, learning efficiency.

Криза в системі професійної й загальної освіти свідчить про розрив між умовами життя, які різко змінилися, і системою освіти, її цілями, видами, змістом і технологіями навчання. До найважливіших причин, що викликали кризу, належать: попит на якість освіти, який зріс значною мірою; нові вимоги до викладацької діяльності, консерватизм освітньої сфери й недостатня її адаптованість до потреб суспільства, що постійно змінюються; необхідність формування професійного мислення, активності й самостійності майбутніх фахівців медичної галузі. У ряду цих фактів стоїть недостатня розробка технологій професійного медичного навчання. Виходячи з цього, традиційна технологія освіти майбутніх лікарів (від знання до вміння), що заснована на науковій логіці, має бути доповнена інноваційними технологіями, що базуються на закономірностях пізнавальної діяльності [1; 2].

Серед завдань сучасного навчального процесу – розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей прояву своїх творчих здібностей. Виконання цих завдань неможливе без інноваційних навчальних технологій. Взаємозв'язок діяльності викладача і здобувачів вищої освіти відбувається за допомогою засобів навчання – носіїв навчальної інформації, до яких належать слово, слайд, відеофільм, посібник і підручник. У медичному виші викладач має також приділяти посилену увагу процесу засвоєння практичних навичок роботи з пацієнтами [1; 2; 5].

Для підвищення мотивації до навчання й полегшення засвоєння знань необхідно використовувати сучасні інформаційні технології: комп'ютерне забезпечення діагностичного процесу, навчальні відеофільми, мультимедійне забезпечення навчальних програм, електронні малюнки, сучасні тренажери, фантоми, інтернет-ресурси та ін. Така наочність у засвоєнні знань і навичок формує в студентів сучасні концепції, стимулює творче мислення.

Питання взаємовідносин викладача зі здобувачами вищої освіти й педагогічної діяльності взагалі завжди було важливою й актуальною проблемою в діяльності вишів. Воно надзвичайно важливе й нині, від його стану багато в чому залежить формування професійної спрямованості особистості майбутнього лікаря і його готовності до трудової діяльності.

Як відомо, головний функціональний обов'язок викладача медичного вишу – виховання й формування майбутнього лікаря, здатного до саморозвитку, самоосвіти, конкурентоспроможності на сучасному ринкові медичних і освітніх послуг. Досягнення вказаних цілей неможливе без творчого мислення й креативного потенціалу особистості.

Для викладача надзвичайно важлива наявність „зворотного зв'язку", сигналів про те, як доходить до студентської аудиторії матеріал, що викладається, і як він засвоюється. Контакт між викладачем і студентською аудиторією – необхідна умова успішного викладання матеріалу. Він залежить від цікавості здобувачів вищої освіти до предмета, що вивчається, від наукового й педагогічного досвіду викладача, від цілої низки методичних прийомів, якими користується досвідчений викладач, щоб тримати увагу аудиторії в „робочій напрузі".

Викладання – процес активний з обох боків – і з боку викладача, і з боку здобувачів освіти. Коли між викладачем і аудиторією немає контакту, заняття стає практично некорисним.

Сприйняття й розуміння матеріалу знаходиться в прямій залежності від уваги слухачів. Задля того, щоб зосередити увагу здобувачів освіти, викладач на самому початку заняття ставить перед ними загадку, над розв'язанням якої вони будуть думати протягом усього заняття.

Утримати увагу студентської аудиторії протягом усього заняття набагато складніше. Перш за все викладач має зрозуміти, що слухачі не можуть однаково уважно сприймати матеріал протягом усього навчального часу. Як відомо, джерелом уваги є сильні, яскраві і емоційні враження, або зміна одних вражень іншими. Емоційний стан, натхнення і хвилювання викладача передаються слухачам, створюють настрій і посилюють увагу.

За даними ЮНЕСКО, коли людина слухає, вона запам'ятовує 15% мовної інформації, коли дивиться – 25% інформації, що бачить, а коли і бачить, і слухає – має можливість запам'ятати 65% інформації. Для кращого засвоєння лекційного курсу й на практичних заняттях має широко застосовуватись сучасний ілюстративний матеріал. Використання ефективних комп'ютерних технологій допомагає викладачу вирішити багато завдань, пов'язаних із покращенням засвоєння теоретичного матеріалу. Використання мультимедійних презентацій лекцій покращує сприйняття й осмислення питань, що розглядаються, створює комфортніші умови для аудиторної роботи слухачів і лектора. Викладач у мультимедійній лекційній аудиторії отримує потужний інструмент для подачі інформації в різнорідній формі (текст, графіка, анімація, звук, цифрове відео та ін.). Якість і ступінь засвоєння навчального матеріалу істотно зростають [3; 4; 6].

Наявність добре підібраного мультимедійного ілюстративного матеріалу на практичному занятті дозволяє підвищити зацікавленість здобувачів вищої освіти до предмета, сприяє закріпленню засвоєного під час заняття матеріалу. Ці технології особливо цінні йнеобхідні, коли під час проведення практичних занять у клініці немає хворих із тією чи іншою патологією.

Важлива також роль самостійного навчання. Майбутній фахівець має навчитися самостійно здобувати знання,

уміти працювати з інформацією, щоб надалі не втрачати рівень компетентності й прагнути до підвищення своєї кваліфікації. Саме тут на допомогу викладачеві приходять інформаційні технології, серед яких особливої ваги набуває комп'ютеризація навчання. Комп'ютеризація освіти – невід'ємний компонент її вдосконалення, який сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців. При цьому в здобувача вищої освіти виробляються навички спілкування з комп'ютером, формуються досвід використання сучасних інформаційних технологій, комунікативність і соціальна інтерактивність. Навчальна діяльність стає якіснішою, ефективнішою, наочно орієнтованою, доступною й цікавою. Використання глобальної мережі «Інтернет» сприяє впровадженню прогресивних форм організації освітнього процесу, відповідності навчально-методичного матеріалу сучасному світовому рівню, створює можливості становлення нової якості теорії й практики навчання. Але самостійна робота здобувачів освіти може бути ефективною лише в тому разі, якщо вона скеровується й координується викладачем. У зв'язку з цим великого значення набуває якість навчально-методичного забезпечення дисципліни [3;4;6].

Активізація уваги студентів на занятті значною мірою забезпечується високим науковим рівнем матеріалу, що вивчається. Наукову неспроможність заняття студентська аудиторія ніколи не вибачає й дуже швидко помічає тих викладачів, які передають тільки чужі думки.

Ерудиція і творча наукова робота лектора – важливі умови успішного викладача, бо знати матеріал і викладати його – це не одне й те ж саме. Тому наукова ерудиція й любов викладача до своєї професії – умови успішного педагога.

Актуальним у нових умовах стало створення ефективної методики контролю й оцінки якості знань студентів. Оцінити знання студента-медика тільки за допомогою тестової системи неможливо. Особливу увагу слід звертати на контроль практичних знань і мануальних навичок, а також на необхідний обсяг сучасних діагностичних і лікувальних маніпуляцій.

Список використаної літератури

1. Балуєва О.В. Формування стратегічних напрямів діяльності вищих медичних навчальних закладів, спрямованих на удосконалення підготовки медичних кадрів/ О. В. Балуєва // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – №3. – С. 10 – 12.
2. Главник О., Бевз Г. Технології навчання дорослих / О. Главник, Г. Бевз. – К.: Главник, 2006. – С. 4 – 7; 106 – 111.
3. Доброскок І.І., Коцур В.П., Нікітчина С.О. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] // Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельниц. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.
4. Миленкова Р.В. Інноваційна культура: методичний супровід формування : навч.-метод. посіб. / Р.В. Міленкова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 75 с.
5. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.
6. Шевчук П., Фенрих П. Інтерактивні методи навчання : навч. посібник / П. Шевчук, П.Фенрих. – Щецін : WSAP, 2005. – С. 7 – 23.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЛЮДИНИ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я

Резвіна К.Ю., Новіков В.М., Швець А.І.

Полтавський державний медичний університет

У статті здійснено спробу теоретичного осмислення інклюзивної освіти людей з обмеженими можливостями здоров'я й умов її розвитку.

Ключові слова: інклюзивна освіта, людина з обмеженими можливостями здоров'я, умови розвитку інклюзивної освіти.

The article makes an attempt to theoretical interpretation of inclusive education for people with disabilities and conditions for its development.

Key words: inclusive education, people with disabilities, conditions for the development of inclusive education.

У наш час кожен член суспільства має право на здобуття освіти на всіх рівнях. Однак існує окрема категорія осіб, яка потребує особливих умов реалізації цього права. Йдеться про інвалідів та осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Велике значення для соціалізації цього контингенту осіб має їхня професійна підготовка.

Останніми роками особлива увага професійно-педагогічної спільноти й інститутів громадянського суспільства звернена до проблеми інклюзивного навчання інвалідів і осіб з обмеженими можливостями здоров'я в системі загальної й професійної освіти Саме освітня інклюзія максимально відповідає ідеології, яка виключає будь-які форми дискримінації осіб з ОМЗ і затверджує рівне ставлення до всіх людей, але створює при цьому необхідні умови для осіб, які мають особливі освітні потреби. Спільне навчання в ЗВО нормотипічних учнів і учнів з обмеженнями фізичного розвитку, або інклюзивна освіта, – одна з форм активної інтеграції студентів з обмеженими фізичними можливостями в суспільство. Інклюзія як спосіб організації навчання дітей і молоді з ОМЗ визнана всім світовим співтовариством найбільш гуманною, тому стала однією з провідних стратегій у освітній політиці. Включення молодих людей з особливими освітніми потребами (людей з інвалідністю, з обмеженими можливостями здоров'я, з особливостями розвитку) в освітній процес у ЗВО – порівняно новий підхід для української освіти. Становлення соціальних практик спеціального навчання людей із відхиленнями детерміновано зростанням антропологічної проблематики, розвитком філософсько-антропологічного обґрунтування педагогічної теорії та практики, у центрі уваги якої стає людина як центр буття. Дані тенденції не могли не торкнутися такого важливого соціального інституту як освіта загалом і освіта людини з обмеженими можливостями здоров'я – зокрема.